

TŘI GENERACE MOSAMBICKÝCH BÁSNÍKŮ

Jestliže v poslední době byli zájemci o africkou portugalsky psanou literaturu seznámeni alespoň se základním přehledem literatury Angolské lidové republiky a v českém překladu vyšla díla dvou jejích nejvýznamnějších tvůrců, sbírka básní „Posvátná naděje“ Antónia Agostinha Neta a soubor povídek „Kdysi v Angole“ José Luandina Vieiry, informovanost českého čtenáře o literárním dění v Mosambické lidové republice je dosud z pochopitelných důvodů velmi malá.

I v Mosambiku však žije několik zajímavých osobností, zvláště pokud jde o básníky. K nejstarší generaci patří *Orlando Mendes* (nar. 1916). Studovat začal v Mosambiku, ale diplom biologických věd získal na univerzitě v Coimbre v Portugalsku, kde také nějaký čas pracoval jako asistent na katedře botaniky. V r. 1951 se vrátil do vlasti a kromě své profese se začal intenzivně věnovat literární činnosti. Nyní je redaktorem časopisu *Doba* (*Tempo*), jednoho z nejvýznamnějších vydávaných v Maputu, hlavním městě Mosambiku. Kromě dvou knih prózy mu vyšlo osm sbírek veršů, nejnovější v r. 1980 pod názvem „Oheň hořící v kovárně“ (*Lume Florindo na Forja*). Tato poslední sbírka je ještě více než předešlé charakterizována angažovaností — *Orlando Mendes* opěnuje svou vlast, její historii (básně *Naše země*, *V Africe*), práci zemědělce (Sklizeň, Venkov a budování), přírodu ve vztahu k člověku (Naše moře, Starý strom, Březnové ráno), některé básně jsou vysloveně politické (*Lidové noviny*, *Den vítězství*, *V tento den*), nechybí ani óda na zesnulého prezidenta ALR, básníka Agostinha Neta, s jehož poezíí vycitujeme u *Orlanda Mendese* úzkou příbuznost.

Ze střední generace narozené ve 30. a 40. letech zaujme jméno básníka *Sebastião Alby*. Narodil se v r. 1940 a žije v Mosambiku přes třicet let. Jeho poslední sbírka „Rytmus předzvěsti“ (*O Ritmo do Presságio*) byla vydána v r. 1981. Sám o sobě říká, že tvoří velmi obtížně: přepisuje, škrtá, opravuje, zkracuje. Mendesovy verše se ve srovnání s jeho vskutku zdají mnohomluvné: oproti rytmizovaným někdy značně dlouhým Mendesovým ódám stojí krátké, precizní, rýmované verše, často jen jedna až tři sloky s osobnější tematikou. Kromě lásky (básně *Má lásko!*, *Žárlivost*, *Dnes se setkám s tvýma očima*) a smrti (Zemřelému synovi, *Mrtvému básníkovi*, *Smrt Picassa*) se však i v této sbírce objevuje tematika širší: básník si uvědomuje hrozbu války (Domy se stavějí ze stínů), vyjadřuje lásku k vlasti (Obkreslil jsem v běhu srdce lidu, *Jezero*,